

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ДУ «ЦЕНТРАЛЬНИЙ МЕТОДИЧНИЙ КАБІНЕТ
З ВИЩОЇ МЕДИЧНОЇ ОСВІТИ МОЗ УКРАЇНИ»
ДВНЗ «ТЕРНОПІЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ І. Я. ГОРБАЧЕВСЬКОГО МОЗ УКРАЇНИ»

МАТЕРІАЛИ

**XIV Всеукраїнської науково-практичної конференції
з міжнародною участю, присвяченої 60-річчю ТДМУ**

СУЧАСНІ ПІДХОДИ ДО ВИЩОЇ МЕДИЧНОЇ ОСВІТИ В УКРАЇНІ

**(з дистанційним під'єднанням ВМ(Ф)НЗ України
за допомогою відеоконференц-зв'язку)**

**18–19 травня 2017 року
м. Тернопіль**

**У двох томах
ТОМ 2**

**Тернопіль
ТДМУ
«Укрмедкнига»
2017**

3. Рівень методичного наповнення – наявність у структурі онлайн-курсу розгалуженої системи теоретичного матеріалу, оформленого в різній формі (текстова, презентаційна, відео) та практичних завдань різного рівня складності. Для курсу «Основи соціальної психології» як провідну обрано таку форму практичних завдань, як есе на один із проблемних моментів, пов'язаних із навчальною темою. Така форма є досить ефективною, оскільки вона дає змогу не лише активізувати творчий потенціал студента (в основі самостійне обдумування й написання), але й простежити рівень засвоєння навчального матеріалу, адже написати есе, не ознайомившись із теоретичним матеріалом, не є можливим. Виконання ж тестових завдань без присутності викладача не демонструє такого рівня ефективності, тому їх кількість зведено до мінімуму.

4. Рівень факультативно-психодіагностичного контенту – до структури онлайн-курсу входить низка специфічних методичних матеріалів (психологічних тестових методик), які не лише дають змогу на практиці опанувати деякими теоретичними категоріями соціальної психології (структура особистості, типи зв'язків у групі, емпатія, конфліктність тощо), але й також через самодіагностику й самопізнання значно підвищують цікавість студентів до курсу, що в умовах елективності курсу є важливим для подальшого його функціонування.

Таким чином, досягається загальна мета подібних елективних навчальних дисциплін та онлайн-навчання – активізація самостійного зацікавленого підходу студента до опанування навчального матеріалу із гранично низьким рівнем втручання викладача, функція якого полягає передусім у контролі засвоєння знань.

ДОСВІД ВПРОВАДЖЕННЯ ПРОБЛЕМНО-ОРІЄНТОВАНОГО НАВЧАННЯ В РАМКАХ ГРАНТОВОГО ПРОЕКТУ ERASMUS+ TAME ПРИ ВИКЛАДАННІ ПЕДІАТРІЇ

М. Н. Гарас

ВДНЗ України «Буковинський державний медичний університет», м. Чернівці

Вступ. Раціональне поєднання традиційних і інноваційних методів навчання сприяє розвитку пізнавальних процесів і творчих здібностей студентів-медиків, їх підготовці до майбутньої професійної діяльності. Усе більшої популярності набувають сучасні методики навчання, спрямовані на формування у студентів певних практичних навичок, зокрема, велика увага приділяється проблемно-орієнтованому навчанню.

Основна частина. За результатами анонімного опитування 31 студента-випускника Буковинського державного медичного університету, які вивчали дитячі хвороби з елементами впровадження проблемно-орієнтованого навчання в рамках грантового проекту ERASMUS+ TAME (навчання щодо уникнення лікарських помилок), установлено, що основними позитивними рисами проблемно-орієнтованої методики вивчення педіатрії є: командний

характер роботи (33 % студентів), можливість відкритої дискусії (19 %), реалістичність та практична спрямованість випадків (22 %), мультидисциплінарний підхід до віртуального пацієнта (16 %) з розвитком клінічного мислення (29 %), а також можливість самостійного прийняття рішень та аналіз їх адекватності (19 %). Левова частка респондентів (в межах 86-92 % респондентів обох груп) запропонували розширити впровадження методики проблемно-орієнтованого навчання на випускному курсі.

Висновок. Таким чином, впровадження методики проблемно-орієнтованого навчання при вивченні дитячих хвороб студентами 6 курсу медичного університету є виправданим в аспекті досягнення цілей грантового проекту TAME як елемента покращення підготовки студентів з вивченням та уникненням найбільш розповсюджених медичних помилок.

УДК 004.738.5:378.147

INTERNET ЯК ДЖЕРЕЛО ІНФОРМАЦІЇ ПРИ ПІДГОТОВЦІ ДО ЗАНЯТЬ

К. Ю. Гашинова, В. В. Дмитриченко

Державний заклад «Дніпропетровська медична академія МОЗ України»

INTERNET AS A SOURCE OF INFORMATION DURING PREPARING FOR CLASSES

K. Gashynova, V. Dmytrychenko

State Establishment «Dnipropetrovsk Medical Academy of Health Ministry of Ukraine»

Високі темпи розвитку медичної науки ставлять перед студентом-медиком завдання пошуку актуальної і надійної інформації для підготовки до занять. Часто Internet стає основним джерелом інформації, але питання чи дійсно це джерело надає допомогу у навчанні залишається невирішеним. На кафедрі професійних хвороб та клінічної імунології ДЗ «ДМА МОЗ України» проведено анкетування 32 студентів 5-го курсу лікувального факультету за результатами якого встановлено, що у теперішній час

спостерігається «витиснення» класичних підходів при підготовці до практичного заняття. Internet є важливим джерелом інформації для студентів. Студенти потребують розміщення детальної учбової інформації в Internet (наприклад, на сайті ВНЗ, на сторінці кафедри), розширенні списків рекомендованої літератури за допомогою доповнення їх конкретними посиланнями на Internet-ресурси. Проте є деякі труднощі у користуванні цією електронною базою даних. Частина з них пов'язана зі складнощами по-

шуку необхідної інформації, інша частина – із складністю оцінки її достовірності. З боку викладачів вимагає активної участі в процесі навчання у якості «модератора», людини яка спрямовує пошук, в той же час викладачі повинні самі активно вивчати можливості пошуку і розміщення інформації, які відкриває Internet.

Rapid development of medical science pose a medical student task of finding relevant and reliable information to prepare for the classes. Often students use the Internet as a main source of information, but question whether this source provides real assistance in training remains unresolved. The Department of Occupational Diseases and Clinical Immunology SE «DMA Ministry of Health of Ukraine» conducted the survey of 32 medical faculty 5th year-students. We revealed that at present there is a «displacement» of classical approaches in preparation for practical classes. Internet is an important source of information for the students. They require placement of detailed educational information in the Internet, expanding the lists of recommended books via specific links in Internet-resources. However, there are some difficulties in the use of electronic database. Some of them are related to difficulties in finding of necessary information, the other concern the complexity in assessing of its validity. The teachers should be active participants of the learning process, which moderate search. On the other hand, teachers themselves must actively explore opportunities for finding and posting information in Internet.

«В перспективе, быть может, поздней, чем через 50 лет, я предполагаю создание всемирной информационной системы, которая и сделает доступным для каждого в любую минуту содержание любой книги когда-либо и где-либо опубликованной...»

19.05.1974 «Мир через полвека» А.Д. Сахаров

Вступ. Сучасний розвиток науки неможливий без взаємодії дослідників і обміну науковою інформацією. З цієї метою проходять різні конференції, організовуються форуми та тематичні круглі столи, проводяться різні дебати, зустрічі. Багато виступів, тез, досліджень, аналітичних статей публікуються, але далеко не всі з них публікуються в наукових виданнях, навіть якщо стаття добре оброблена, достовірна і може надати іншим дослідникам матеріал для роздумів або вказати на якісь посилання і матеріали інших вчених, які, в свою чергу, також можуть бути цікаві. Основна ж маса наукових праць публікується в місцевих виданнях, які, найчастіше, недоступні широкій науковій громадськості або просто залишаються в архівах дослідників. Щорічно в світі з проблем медицини виходить більше мільйона публікацій, понад 15 тис. періодичних видань (на 80 мовах), близько 300 реферативних журналів кумулюють на своїх сторінках дані приблизно про 80% опублікованих в різних країнах статей, тез доповідей, патентів, дисертацій і інших матеріалів. Високі темпи розвитку медичної науки ставлять перед студентом-медиком складне завдання по пошуку актуальної і надійної інформації для підготовки до аудиторних та позааудиторних занять. Часто Internet стає для студентів основним джерелом. Чи дійсно Internet надає допомогу у навчанні студента? Питання залишається відкритим. Здається очевидним, що доступність і легкість отримання потрібної інформації в мережі Internet змушує відмовитися від пошуку відомостей в книгах, журналах та інших джерелах, тобто від

користування звичайною бібліотекою, залишаючи в якості пріоритетного тільки Internet [1]. На жаль, не всі сайти, що містять медичну інформацію, є актуальними й перевіреними з точки зору достовірності даних, що надаються. Досить часто, статті не можуть претендувати на науковість, або навіть не можуть бути зараховані до рангу науково-популярної літератури. Пошук необхідного матеріалу може бути ускладнений і тривалий. Так або інакше, сьогодні Internet – це найшвидший і простіший спосіб отримання інформації [2]. Ми спробували зрозуміти відношення студентів до Internet як джерела знань з медицини, в порівнянні з класичними методиками навчання.

Основна частина. Було проведено анкетування студентів 5-го курсу лікувального факультету, що займаються на кафедрі професійних хвороб та клінічної імунології. До анкети були включені питання, що були спрямовані на виявлення відношення студентів до навчання (у тому числі позааудиторної роботи).

Було проанкетовано 32 студенти (7 юнаків і 25 дівчат), середній вік респондентів становив $21,8 \pm 0,2$ роки. В середньому, на підготовку до практичного заняття студенти щодня витрачають $3,9 \pm 0,3$ годин, максимальний наведений студентами час становив 8 годин, тоді як мінімальний – 2 години. Однак 12 (37,5 %) опитаних студентів, які не змогли надати чіткий час підготовки, за їх відповідями вони витрачали від 2 до 8 годин щоденно. Дівчата витрачали трохи більше часу на підготовку до заняття, ніж юнаки (3,98 проти 3,63 години відповідно). Лише 1 (3,1 %) студент обрав відповідь «не готуюсь до заняття зовсім». Використовують весь вільний час для підготовки до занять 28 (87,5 %) студентів. Серед опитаних дівчата ставляться до підготовки відповідальніше. Так 25 опитаних дівчат постійно готуються до занять, тоді як юнаки намагаються «підглядати в зошит чи підручник» під час відповіді. Серед опитаних 29 (90,6 %) повторюють матеріал перед кожним заняттям. Лише 4 (12,5 %) опитаних студенти вчать матеріал для довгострокового використання отриманих знань. На питання: «Що для Вас є джерелом інформації для підготовки до практичного заняття?» всі респонденти обрали «підручник», тоді як «лекційний матеріал» використовують 30 (93,8 %) з опитаних, 31 (96,9 %) користуються «Internet-ресурсами».

Більшість опитаних студентів мають добру мотивацію до навчання. Майже 70,0 % анкетованих вважають доцільним обов'язкове відвідування лекцій ($p=0,000018$ за Манна-Уїтні), тоді як 19 студентів надали би перевагу вільному відвідуванню лекційного курсу. При нагоді «вільного відвідування» 11 опитаних студентів навідувалися б лише на лекції з «цікавих тем», та 1 студент обрав відповідь «не відвідував лекції зовсім». В нашому дослідженні не виявлено гендерних відмінностей при відповідях на ці запитання.

При написанні рефератів та підготовці доповідей всі опитані користуються Інтернетом. За даними анкети 30 (93,8 %) студентів обробляють знайдену в Internet інформацію для самостійного формування доповіді чи реферату та лише 2 (6,3 %) «використовують в незміненому вигляді» або використовують готові реферати і здають останні «без будь-якого корегування». При цьому більше половини опитаних студентів, незалежно від гендерного розподілу, вважають інформацію, надану в Internet правдивою. Під час пошуку потрібної інформації віддають перевагу офіційним сторінкам кафедр академії 27 (84,4 %) студен-

тів. Серед проанкетованих студентів 7 (21,9 %) використовують будь-які джерела, не зважаючи на цінність та правдивість інформації. Тоді як наукові журнали обирають 25 (78,1 %) опитаних. Лише 13 (40,6 %) студентів обирають за джерело інформації наукові іноземні англомовні сторінки товариств та журналів.

Переважає більшість студентів (25 осіб) вважають потрібною публікацію на Internet сторінках кафедр та академії матеріалів лекцій, конспектів для підготовки до заняття, в той же час їх не задовольняють методичні розробки до практичного заняття. У неформальній бесіді частина студентів визнавали, що навряд чи самостійно, без вказівки на те викладача, намагалися б знайти матеріал, про котрий їм повідомляли. Лише 3 студенти не вважали за необхідне оволодіння навичками по створенню презентацій.

Висновки. Таким чином, можна зробити висновок, що Internet є важливим джерелом інформації для студентів як при підготовці до практичного заняття, так і при написанні реферативних доповідей, а також у подальшій професійній діяльності [3]. У теперішній час спостерігається «витиснення» класичних підходів при підготовці до практичного заняття.

З різних причин, багато студентів не сприймають лекції як невід'ємну частину учебного процесу, вважають, що лекції можна замінити переглядом презентації в Internet, втрачають цікавість до живого спілкування з викладачем. Студенти потребують розміщення детальної учебної інформації в Internet (наприклад, на сайті ВНЗ, на сторінці кафедри), розширенні списків рекомендованої літератури

за допомогою доповнення їх конкретними посиланнями на Internet-ресурси.

Проте є деякі труднощі у користуванні цією електронною базою даних. Частина з них пов'язана зі складнощами пошуку необхідної інформації, інша частина – із складністю оцінки її достовірності [3]. З боку викладачів вимагає активної участі в процесі навчання у якості «модератора», людини яка спрямовує пошук, в той же час викладачі повинні самі активно вивчати можливості пошуку і розміщення інформації, які відкриває Internet.

Література

1. Степанова Ю. В., Батаршина Р. Р. / Актуальность интернет-ресурсов образовательного, новостного и развлекательного содержания в студенческой среде [Електронний ресурс] // Ю. В. Степанова, Р. Р. Батаршина // Режим доступа : http://sociosphere.com/publication/conference/2013/194/aktualnost_internetresursov_obrazovatel'nogo_novostnogo_i_razvlekatel'nogo_soderzhaniya_v_studencheskoj_srede/
2. Шарабчиев Ю. Т. Основные источники информации по медицине [Електронний ресурс] / Ю. Т. Шарабчиев // Медицинские новости. – 1998. – №1. – С.42–51. – Режим доступа : <http://www.mednovosti.by/journal.aspx?article=1834>
3. Медицина и Интернет [Текст] : учеб.-справ. пособие для врачей, студентов, пациентов / О.А. Панченко, Ю.Е. Лях, В.Г. Антонов. – 1-е изд., испр. – Донецк : Каспиопея, 2008. – 522 с. : табл., ил. + прил. 1 электрон. опт. диск. – (Книга+ CD). – Библиогр.: с. 513–514.

КОМПЕТЕНТІСНИЙ ПІДХІД У ПРОФЕСІЙНІЙ ПІДГОТОВЦІ ЛІКАРІВ-СТОМАТОЛОГІВ ДІТЯЧИХ

Н. О. Гевкалюк, О. Я. Видойник

ДВНЗ «Тернопільський державний медичний університет імені І. Я. Горбачевського МОЗ України»

Вступ. Головною метою навчально-методичної роботи медичного університету є підготовка спеціалістів, здатних в умовах практичної охорони здоров'я клінічно мислити, проводити адекватні лікувальні заходи, оперативно приймати рішення.

Основна частина. Інструментом для формування компетентностей, ефективною формою опанування знань є тренінг, базові методи якого – інтерактивні техніки. Відповідно до теми практичного заняття із дитячої стоматології викладач вибудовує сюжетно-ролеву ситуацію, де кожному студенту відводиться певна роль: маленький пацієнт, його родичі, стоматолог-терапевт, стоматолог-хірург, ортодонт, рентгенолог, медична сестра, реєстратор, ін. Навики спілкування дитячого стоматолога з маленьким пацієнтом, вміння вести діалог забезпечують максимально ефективного проведення лікувально-діагностичних стоматологічних маніпуляцій.

Тренінг вимагає попередньої підготовки викладача – роботи над планом-сценарієм, розподілом ролей, визначенні питань для обговорення під час тренінгу. Завданням тренінгу є допомога учасникам у розумінні та засвоєнні «комунікативної ролі», формуванні психологічної готовності, тактовна психологічна корекція комунікативних навичок і вмінь.

Висновок. Вміння встановити психологічний контакт із дитиною, вміння правильно, адекватно оцінити клінічну ситуацію, ефективно провести діагностичні та лікувальні стоматологічні маніпуляції підвищує професійний рівень підготовки майбутнього спеціаліста.

Література

1. Косенко К. М. Методичні аспекти формування у студента-стоматолога практичних навичок та умінь // Вісник стоматології, 2006. – № 3. – С. 89–90.
2. Фопель К. Технология ведения тренинга. Теория и практика / Пер. с нем. – М.: Генезис, 2003. – 272 с.